

ALBERTO ANGELA

R^{OMOS} IMPERIJA

KELIONĖ PASKUI MONETĄ

A L B E R T O A N G E L A

RMOS
I M P E R I J A

KELIONĖ PASKUI MONETĄ

Iš italų kalbos vertė

Aurelijus Katkevičius

VILNIUS 2013

Turinys

<i>Ižanga</i>	9
ROMA. Čia viskas prasideda.....	15
LONDONAS. Romėnų išradimai.....	32
PARYŽIUS. Kai buvo mažesnis nei Pompėjai.....	73
TRYRAS. Gaminti dievų nektarą.....	86
UŽ REINO. Mūšis su barbarais.....	111
MILANAS. Moterų emancipacija.....	149
EMILIJOS REDŽAS. Senovės pokštai.....	191
RIMINIS. Chirurginė operacija.....	211
TIBERIS. Į Romą atvykstame vandeniū.....	245
ROMA. Pasaulio centras.....	256
DIDYSIS CIRKAS. Beno Huro paslaptys.....	293
OSTIJA. Tikras Babelio bokštas.....	344
ISPANIJA. Romos auksas.....	364
PROVANSAS. Diližano užpuolimas.....	382
BAJOS. Prabanga ir geismas.....	405
VIDURŽEMIO JŪRA. Kelionės per jūrą nuotykis.....	429
AFRIKA. Imperija be rasizmo.....	442
EGIPTAS. Senovės turistai.....	467
INDIJA. Už imperijos ribų.....	494
MESOPOTAMIJA. Susitikimas su imperatoriumi Trajanu.....	500
EFEŠAS. Imperijos marmuras.....	522
SUGRĮŽIMAS Į ROMĄ. Kelionė laiku.....	547
PABAIGA.....	553
<i>Padėka</i>	557

Roma

ČIA VISKAS PRASIDEDA

Romos lūšnynai

Ji greitai žingsniuoja pro žmones suplūktos žemės skersgatviais. Veidą dengia šydu, kad jos nepažintų – tai elegantiška ir rafinuota, puikių manierų moteris. Jos pirštai ilgi ir grakštūs, nagai prižiūrėti. Niekada nedirbusios rankos... Jai čia, Suburoje, Romos skurdžių rajone, kur nėra nei šilkų, nei marmuro, tik badas ir vargas, visiškai ne vieta.

Vikriai kaip katė išvengia susidūrimų su kitais, bet tai nelengva. Susitinka bedančių mėsininkų, ant pečių nešančių jaučių skerdenos ketvirčius, storų ir nervingų garsiai kalbančių mažų matronų, plikai nuskustų vergų, išsekusių vyriškių, nuo kurių sklinda tipiška nešvaros smarvė, lakstančių vaikų. Dar turi žiūrėti, kur stato koją, – sрутų srovelės teršia skersgatvį, mažos jų balutės aplipusios mūsų debesimis, kurių neįstengia išbaidyti basos praeivių kojos.

Dešinėje išgirsta šaižų sudirgusios moters balsą: už tų durų riejamas. Neturi kada dairytis, nes vištos plasnojimas priverčia ją pažvelgti į kitą pusę, ten pastebi parduotuvę su krūva

medinių narvų, pilnų vištų, nuo kurių sklinda su niekuo nespainiojamas vištidės dvokas.

Moteris žengia greitai, lyg norėdama kuo trumpiau užtrukti šiame skersgatvyje, praeina pro sėdintį senį, šis pakelia galvą pajutęs veikiau ne tunikos prisilietimą prie kelio, o gaivių jos skleidžiamų kvėpalų dvelksmą. Veltui senio akys, viena iš kurių balta, ieško šios fėjos... Sveikoji akis pastebi tik šydo kraštelį, suplazdenantį ir pradingstantį už kampo.

Žinome: čia ir yra ta vieta. „Pasukusi už kampo, eik toliau gatve žemyn, bet nepriėjusi iki galo pamatysi prie sienos mūrinę šventyklėlę. Priešais pastebėsi koridorių, nusileisi laipteliais – ten ją rasi“, – taip jai sakė senoji pribuvėja.

Jauna moteris abejoja, įėjimas tikrai mažas ir tamsus. Laipteliai pradingsta tamsoje... Apsidairo – aplinkui vien apgriuvusių aukštų pastatų sienos. Mūrai nudrengti drėgmės dryžiais ir purvo dėmėm, langinės sulūžusios, balkonai atrodo pavojingi, kabaruoja virvės... „Kaip žmonės gali taip gyventi?“ – klausia savęs. Ir dar: „Ką aš čia veikiu?“ Atsakymas priešais ją – tame tamsiame koridoriuje. Sutinka žvilgsnį senės susiglamžiusia tunika, prisiglaudusios prie lango ir motiniškai besišypsančios, ši jai linktelėdama parodo užėti, tarsi būtų supratusi, dėl ko ji čia, ir norėtų nuraminti... Kažin, kiek tokių ateinančių ji matė.

Moteris giliai įkvėpia ir įeina. Iš karto ją apsupta aštrus kažko verdamo ar deginamo kvapas, bet ji neįstengia suprasti, kas tai. Jaučiasi lyg pakliuvusi į pragarą ir suvokia, kad atsidūrė būtent toje vietoje, kurios ieškojo. Jos širdis smarkiai daužosi, atrodo, gali ją girdėti tyloje ir prieblandoje. Žengia dar žingsnį... Staiga iš tamsos išnyra moters veidas. Priverčia krūptelėti iš baimės.

Tai burtininkė.

„Burtininkė“ ir prakeiksmas

Tai stora, kūninga moteris iš prastuomenės, jos neprižiūrėtuose plaukuose boluoja daugybė žilų gijų. Stulbina juodos, veriančios akys, tvirtas ir ryžtingas žvilgsnis: „Viską turi su savim?“ Jaunoji moteris ištisia jai suvyniotą drobę. Šioji paima ryšulį, tada suspaudžia jai rankas ir prisitraukia: „Nori, kad mirtų?“ Jos akys įsisiurbia į jaunesniosios akis, ši išsigandusi linkteli.

Burtininkė jau žino, kad turės atlikti apeigas, po kurių vyriškis, tėvų sprendimu vedęs jaunąją moterį, turėtų dingti iš gyvenimo. Tai žiaurus tipas, nuolat ją mušantis. O ji susirado paguodą pas kitą. Tarp jūdviejų įsižiebė karšta meilė. Dabar moteris ieško sprendimo pas burtininkę...

Burtininkė praskleidžia ryšulį, jame vyriškio plaukai ir nagai, kurių jaunoji moteris prisirankiojo namuose. Pradedą rengtis apeigoms: iš pradžių reikės iš tešlos padaryti statulėlę, į ją sukaišioti žmogaus, į kurį kėsina masi, „gabalėlius“.

Žinoma, nori, kad jai pirmiausia sumokėtų... Jauna moteris ištraukia odinį kapšėlį su pinigais ir duoda jį burtininkei: šioji praveria jį ir papurto tikrindama, kas viduje. Nusišypso – pinigų daug. Apsisuka ir paslepia kapšėlį mažame lopšyje, kabančiame ant juostų, pritvirtintų prie lubų. Jame miega mergaitė. Burtininkė švelniai pasūpuoja lopšį. Jai trisdešimt penkeri–keturiasdešimt metų, bet dėl suvytusio ir neprižiūrėto kūno atrodo senesnė.

Vieta, kurioje gyvena, tamsi ir purvina. Daugiausia šviesos sklinda nuo degančio ugniakuro. Ant jo – nedidelis katilėlis, čia verda keistas viršalas, nuo kurio sklinda tas aitrus kvapas, jaunos moters užuostas vos įėjus. Tai kažkoks gėralas ar vaistas, ruošiamas kuriam nors klientui.

Alberto Angela (Albertas Andžela, g. 1962 m.) – italų paleontologas, gamtos tyrinėtojas ir rašytojas. Italijoje jis geriausiai žinomas kaip „Rai Tre“ televizijos kanalo mokslo populiarinimo laidų vedėjas. Skaitydami lietuvių kalba išleistą jo knygą „Viena diena senovės Romoje“ („Tyto alba“, 2012 m.) galime iš arti pažvelgti į senovės romėnų kasdienybę. O jos tęsinys – „Romos imperija. Kelionė paskui monetą“ siūlo pažiūrėti, kaip gyveno visa didžiulė valstybė.

Kaip romėnai sugebėjo sukurti tokią didelę ir modernią imperiją, suvienyti tokias įvairias tautas skirtingose vietovėse? Kaip veikė Romos imperija, kokie žmonės joje gyveno?

Įsivaizduokime, kad praleidę dieną ir naktį senovės Romoje rytą išvykstame į kelionę po visą imperiją. Tam reikės ne vežimo ar neštuvų, o tik sestercijaus.

Stabtelėsime prie žmonių, kurių rankose atsiduria sestercijus, parodysime jų veidus, jausmus, gyvenimo būdą, papročius, užsuksime į jų namus. Sekdami paskui sestercijų, ir mes keliausime iš prostitutės į imperatoriaus, iš pirklio – į vergo rankas. Beje, sutikti veikėjai, jų vardai ir užsiėmimai – tikri. Pajusime Egipto Aleksandrijos skersgatvių kvapus, išgirsime kaltelių kaukšėjimą Atėnų dirbtuvėse, legionierių ir barbarų mūšių žvangesį prie sienos su Germanija, užuosime po Milaną vaikštinėjančių ponių kvepalus, išgirsime vežimų lenktynių triukšmą Didžiajame cirke. Imperija, išsidriekusi nuo Škotijos iki Kuveito, nuo Portugalijos iki Armėnijos, kupina įdomybių ir paslapčių.

Žingsnis po žingsnio atskleisdami imperijos užkulisius pastebėsime, kad romėnų pasaulis iš tiesų buvo labai panašus į mūsų.

Šių puslapių tikslas išties yra padėti skaitytojui panirti į tų laikų kasdienį gyvenimą. Padovanoti istorijos bei archeologijos mėgėjui tas detales ir tą atmosferą, kuri knygoje retai aprašoma, – pavyzdžiui, kvapą minios, susirinkusios stebėti vežimų lenktynių Didžiajame cirke, arba langų pinučių metamus šviesos šokus.

ISBN 978-9986-16-932-1

TYTO ALBA

9 789986 169321

www.tytoalba.lt